

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.
Mesečna naročnina:
V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravišтво: Mariljin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem čel. uradu št. 13.633.

Beseda o demokraciji.

Včerajšnji »Slovenec« je storil hvalevredno in obenem pogumno delo. Hvalevredno, ker je seznanil svoje bralce z izvrstnimi mislimi centumalaškega poslanca Joosa o demokraciji, in pogumno, ker je objavil te misli, pa čeprav pomenijo uničujočo obsodbo »Slovenca« in njegove stranke.

Da damo le par primerov! Joos pravi: »Demokracija se mora varovati, da bi postavila stranko nad vse, ampak mora tudi stranko razumeti le kot pomoček in sredstvo.« — Vsa Slovenija pa ve, da je bila prva stranka, ki je postavila geslo: stranka nad vse, ravno SLS in da je še danes temu geslu zvesta. Samo en historičen dokaz je naj navedemo. Za časa plebiscita je bilo socijalnim demokratom prepovedano uveljavljati se na Koroškem, ker se je Koroška smatrala kot domena SLS. Ista prepoved je bila izdana tudi SKS. Dotični funkcionar SLS, ki je to zagrešil, je še danes merodajna oseba SLS, pa čeprav pravi Joos, da morajo pri prvi demokraciji ustvarjati vsi, ne pa samo eni.

In dalje pravi Joos: »Demokracija je trajno vestno prizadevanje vseh za državo... Zato so vsi, ki si demokracijo mehanično predstavljajo, skrajno razočarani, ko se dejansko uveljavijo.« Ali je napisal »Slovenec« že kdaj tako resnično samobitožbo. Kdo pa je v Sloveniji tako sijajno agitiral z razočaranjem onih, ki prave demokracije ne razumejo? Samo spomnite se na protisrbsko gonjo, samo pomislite na naše volivne boje!

Se vse polno sličnih obtožb na naslov SLS je v mislih Joosa. Naj omenimo vsled pomanjkanja prostora samo še Joosove misli o ustavi. Joos pravi: »Ustava ni vse. Dobro ustavo lahko ljudstvo z napačnimi demokracijskimi instinkti popolnoma izniči in izpači, slaba, oziroma nepopolna ustava se lahko po udeleževanju resnične demokracije izboljša in izpopolni.«

Kdo se tu ne spomni debat zaradi naše ustave. Kar a priori se je naši ustavi odrekala sploh vsaka dobrota in na vseh koncih in krajih se je kričalo, da je izvor vsega zla samo naša vidovdanska ustava. Samo njo da je treba revidirati in sreča je tu! Da, narodna usoda je hotela, da je ravno v isti številki »Slovenca«, v katerem je zabeležen Joosov članek, tudi objavljen govor dr. Kulovca, ki ponavlja isto pesem, da brez revizije ustave sploh ni mogoče nobenega izboljšanja.

Ta nasprotja so točna slika demokracije, kakor je uveljavljena pri nas. Po programih so vse stranke demokracije, po dejanjih skoraj nobena. In od tod vse zlo. Kajti bistvo demokracije je, da govorimo še enkrat z Joosom, da mora človeka notranje izboljševati in da mora človek iz sebe vum razviti demokracijsko vlogo.

To pa je seveda mogoče le tedaj, kadar vladajo stranke, katere vodijo resnični demokrati, ki so vrhu tega tako močni, da vse lažidemokrate premagajo.

Danes žal naše odločilne stranke ne poznajo niti takih demokratov, niti take demokracije in zato vlada pri nas dvojna demokracija in dvojna resnica. Ena pred volitvami, druga po volitvah, ena za pristaje druga za nasprotnike. Zato je mogoče, da kliče stranka v Beogradu, da je v avtonomiji vse, doma pa ruši avtonomijo najstarejše kmetijske organizacije. Zato je mogoče, da stranka, ki se imenuje demokratska, lomi besedo, pa čeprav je najbolj nasprotno demokracizmu besedolomstvo.

V pomanjkanju resnične demokracije, ki nikoli ni ugajanje masam, je naša nesreča. In ta nesreča bo trajala, dokler ne bo ljudstvo poslušalo samo in verovalo samo onim, ki poznajo samo eno resnico in samo eno demokracijo.

V sreči poštenomislečih je demokracija krepko zapisana, ker je enostavna in zato v stanu, da človeka notranje popolnoma osvoji. Ne more pa osvojiti onih, ki te enostavne resnice ne morejo razumeti. Tragika pa je v tem, da prvi po demokraciji govorijo, drugi pa o njej spretno govorijo. In pri nezrelih narodih vladajo zato drugi.

Seja narodne skupščine.

Beograd, 8. febr. (Z) Današnja seja narodne skupščine je otvoril predsednik Ljuba Jovanović ob pol 10. dopoldne. Med vlogami je bil tudi dopis ministra za zunanje zadeve, ki je predložil lansko konvencijo o diplomatskih poslopih bivše Avstro-ogrske monarhije v prejšnji Srbiji. Dalje je bilo predloženo poročilo odbora za solunsko lukko. Nato je minister za notranje zadeve Vujičić odgovoril na kratko vprašanje posl. Dušana Gjorgjevića glede občinskih volitev v Vojvodini, ki se še niso vršile, medtem ko so se v Srbiji in Črni gori že izvršile. Notranji minister Vujičić je v svojem odgovoru naglašal, da se v Vojvodini volitve zato še niso izvršile, ker še ni zakona za take volitve. Zakon, ki ga je predložil zakonodajni odbor, od vladarja ni bil podpisan. Glede tega vprašanja pa je bila že vložena tudi interpelacija. Zato bo minister na vprašanje obširneje odgovoril, kadar pride ta interpelacija na dnevni red. Interpelant se z odgovorom ni zadovoljil, ker misli, da bi se z občinskimi volitvami konsolidirale razmere v vojvodinskih

občinah. Minister Vujičić je na to odgovoril še na nekatera vprašanja lokalnega značaja, nato pa je skupščina prešla na dnevni red: nadaljevanje splošne razprave o proračunu. Prvi je govoril demokrat Miloš Radosavljević in kritiziral vladno politiko. Omenjal je Steinbeissovo afero v Bosni, ki je bila izročena odboru. Če je Steinbeissovo podjetje državna imovina, potem ta odbor nima zmisla. Grajal je tudi posemne takse in davke. Rekel je, da bi bilo treba pobijati alkoholizem. Kritiziral je tudi postopek pri sodiščih in razmere, ki tam vladajo. Dotaknil se je dalje vprašanja sekvistrov in obsojal odkup orientalske železnice. Končal je z izjavo, da ne more glasovati za politiko današnje vlade. Za njim je govoril radikal Peter Bjelica, ki je na koncu svojega govora izjavil, da bo glasoval za proračun, ker je proračun dober in potreben. Po njegovem govoru je predsednik zaključil sejo ob 13. in naslednjo napovedal za jutri ob 9. dopoldne z istim dnevnim redom.

Radičevci v Beogradu.

Informacija radi verifikacije mandatov. — Njihovo stališče napram opoziciji. Pooblastila za 50 poslancev.

Beograd, 8. februarja. (Z) Danes dopoldne sta z brzovlakom prišla iz Zagreba v Beograd delegata hrvatske republikanske seljačke stranke dr. Maček in dr. Krnjević. V stik sta prišla najprej z dr. Spahom, s katerim sta se sešla okoli 10. ure v prostorih muslimanskega kluba. Dr. Spaho je delegata HRSS obvestil o političnem položaju v Beogradu, v kolikor se je spremenil od zadnje konference v Zagrebu, ki se je vršila prejšnji mesec. Nato je dr. Spaho skupno z dr. Mačkom in dr. Krnjevićem odšel v prostore jugoslovenskega kluba, kjer se je vršila kratka konferenca z dr. Korošcem. Ko je bila ta končana, je dr. Korošec pospremil hrvatska delegata k predsedniku narodne skupščine Ljubi Jovanoviću, pri katerem sta dr. Krnjević in dr. Maček ostala okrog pol ure. Sestanek z Ljubom Jovanovićem je imel namen, da se delegata HRSS informirata o postopanju, ki je potrebno za verifikacijo mandatov. Predsednik skupščine je delegatoma rekel, da je to postopanje zelo enostavno. Skupščina je dolžna, da poslanske mandate po izročitvi pooblastil v najkrajšem času reši. Kar se tiče njega, bo vse stori, da se to izvrši. Razgovor, ki so se vodili dopoldne, so bili v glavnem informativnega pomena. Glede držanja HRSS proti ostali opoziciji je dr. Maček izjavil, da se bo šele sklopalo o tem, ali naj Radičeva stranka stopi v opozicijski blok, ali naj ga samo podpira. Dr. Maček je izjavil, da je prišel s seboj 50 poslanskih pooblastil, ki jih bo predložil narodni skupščini v svrhu verifikacije. Za danes dopoldne se je pričakoval prihod dr. Lorkovića v Beograd, ki ga pa ni bilo.

Prihod ni vzbudil senzacije.

Vlada bo postopala ustavno in parlamentarno.

Beograd, 8. febr. (Z) Prihod radičevcev v Beograd topot ni izzval take senzacije, kakršna se je mogla zaželežiti pri njihovem prejšnjem posetu. Četudi pa je senzacija izostala, zanimanje vendarle ni bilo manjše. Radičevca sta bila sedaj sprejeta s precejšnjo skopjo in je ves interes, ki se je pokazal za njun prihod, imel bolj političen značaj. Po današnji skupščinski seji so imeli kratko posvetovanje ministri Uzunović, Trifković in Vujičić. Posvetovanje se je vršilo v ministrski sobi narodne skupščine. Po tej konferenci, ki se je bavila z aktualnimi vprašanji današnjega dne, je g. Trifković izjavil novinarjem: »Vlada še nima nič konkretnega o zakulisnem položaju. Sedaj še vedno le pričakujemo. Sicer pa bo sta vlada in njena večina tudi v tem vprašanju postopali parlamentarno in ustavno.

Seje z opozicijonalc.

Predlog za spremembo ustave.

Ob 2. uri popoldne sta prišla dr. Maček in dr. Krnjević v narodno skupščino in sta se sestala v demokratskem klubu s predsednikom Ljubom Davidovićem. Konferenca je trajala do 3. ure. Potem je prišel tudi dr. Korošec, v katerega navzočnost se je konferenca nadaljevala do 4. Pri tej priliki je izročil dr. Korošec Davidoviću predlog za osnovanje opozicijskega bloka, načrt sodelovanja med opozicijskim in federalističnim blokom in končno delovni program sam. Predlog obsega pet s strojem pisanih pol.

Na sestanku se je ugotovilo, da ni nikakih težav za doseg definitivnega sporazuma, ki naj se izdela, kakor se je sklenilo, na podlagi govora dr. Voje Marinkovića v Zagrebu, ako se ne bi izvedla revizija ustave, na kar Davidović še ni pristal. Po tem naj bi se izpremenile določbe ustave, ki govore o razdelitvi države na oblasti. V tem primeru naj bi demokratska stranka pripravila nov delovni program, ki še ni sprejet na kongresu demokratske stranke. Na tej podlagi bi se ustvarile le velike samoupravne oblasti, pri katerih bi bile merodajne etnične meje. Tako bi tvorila Slovenija le eno samo oblast. Hrvatska bi se pač delila na dve veliki oblasti. V eni bi ostal čisto hrvatski del dežele, v drugi pa oni, ki je mešan s Hrvati, Srbi, Madžari itd. G. Davidović je, kakor je izjavil vašemu dopisniku, zadovoljen z današnjo konferenco z zastopnikom radičevcev. Po njegovi izjavi sta prišla dr. Maček in dr. Krnjević v prvi vrsti zato v Beograd, da se informirata v vseh podrobnostih o dosedanjem delu za sestavo opozicijskega bloka in o političnem položaju.

Po konferenci v demokratskem klubu sta šla Radičeva odposlanca v muslimanski klub, kjer sta ostala pol ure. Seje z dr. Spahom se je udeležil tudi dr. Korošec in se je govorilo na njej o dosedanjih porazgovorih, nakar je bilo sklenjeno, da je treba zaznati tudi za mnjenje zemljoradniškega kluba.

Posvetovanje z zemljoradniki.

Od 5. do 7. se je nadaljevala konferenca v zemljoradniškem klubu. Razpravljalo se je o programnih točkah zemljoradniške stranke. Radičevska delegata sta ugotovila, da obstajajo med HRSS in srbsko zemljoradniško stranko najožji odnosi. Kakor doznava vaš dopisnik, so zemljoradniki predvsem hoteli izvedeti, ali prevladuje v HRSS hrvatska ali srbska smer. Odposlanca sta izjavila, da je njihova stranka predvsem kmetijska in potem šele hrvatsko-republikanska. Potem je bilo govora tudi o osnovanju opozicijskega in o sodelovanju s federalističnim blokom.

Sestanek z novinarji.

Potem sta šla dr. Maček in dr. Krnjević v novinarski klub, kjer sta izjavila, da sta prišla predvsem v Beograd baš sedaj, ker je najpripravnejši čas za to, da se uglaadi pot za popolno pomirjenje napetega razmerja med srbskim in hrvatskim narodom. Pooblastila njihovih tovarišev-poslancev so v redu in bodo, kakor je izjavil predsednik zbornice Jovanović, v par urah verificirana, ker sta mu jih danes izročila. Izjavila sta nadalje, da HRSS ne stremi za tem, da stopi v vladu, da pa o tem vprašanju danes ne moreta dati nobenega preciznega odgovora. Njim gre v

glavnem za to, da se vendar enkrat doseže popoln sporazum med obema narodoma in da se spor stavi z dnevnega reda.

Povratak v Zagreb.

Ob 10.15 sta se Radičeva odposlanca povrnila z g. Prpićem v Zagreb. Pred odhodom je imel vaš dopisnik kratek razgovor z dr. Mačkom, ki ga je vprašal glede Radičeva. Odgovoril mu je, da se nahaja sedaj g. Radić na Dunaju, da pa je popolnoma in temeljito obveščen o vsem, kar se godi v domovini. Radić se najbrže ne bo tako hitro povrnil v Jugoslavijo.

Ekspeze bolgarskega zun. ministra.

Sofija, 8. februarja. (Z) Bolgarski zunanji minister Kalfov je imel ob priliki ratifikacije konvencij s kraljevino Srbom, Hrvatov in Slovencev govor, v katerem je med drugim rekel: Odnosaji z Romunijo so prijateljski in bolgarski narod želi, da ostanejo prijateljski do konca. S kraljevino Srbom, Hrvatov in Slovencev stojimo v normalnih odnosih dobrega sosedstva. Če hočemo biti dosledni, moramo na najkategoričnejši način enodušno

reči, da se bomo, kolikor bo nam mogoče, trudili, da razpršimo vse one dvome, ki v Jugoslaviji obstoje glede nas. Navzlic temu pa ne more nihče zahtevati od bolgarskega naroda, da bi ostal ravnodušen napram stvarim, ki so zaščiten z mednarodnimi pogodbenimi. Prav tako želimo živeti v dobrih odnosih z grškim narodom in upamo, da bo notranja kriza, v kateri se nahaja grški narod, povoljno rešena.

Vprašanje konkordata z Vatikanom.

Beograd, 8. februarja. (Z) Kakor je znano, predlog o konkordatu med našo državo in Vatikanom še ni končno redigiran. Zaradi nekaterih pomanjil v vprašanju konkordata sta odpovala v Zagreb minister za vere dr. Janjić in načelnik katoliškega oddeljenja v ministrstvu za vere dr. Lanović. Ker sta se Nikola Pašić in dr. Ninčić pri svojem posetu v Rimu poučila tudi o željah Vatikana, bo minister za vere s svojimi izvedenci v najkrajšem času začel s končno redakcijo konkordata.

RUSKO - ROMUNSKA POGAJANJA NA DUNAJU.

Dunaj, 8. febr. (K) Na poročilo nekega romunskega lista, da je bil avstrijski zvezni kancelar dr. Scipiel izbran za razsodnika med Romunijo in med sovjetskimi republikami, se uradno naznanja, da ta vest ni resnična. Gre za nesporazumljenje, ki je očito nastalo zaradi tega, ker se bodo pogajanja med Romunijo in med sovjetskimi republikami z dovoljenjem avstrijske vlade vršila na Dunaju.

NESREČA ANGLEŠKEGA PRESTOLNASLEDNIKA.

London, 8. febr. (Reuter) Angleški prestolonaslednik, princ Waleski, je padel s konja in si pri tem zlomil ključnico.

NEMŠKA ODŠKODNINA KITAJSKI.

Shanghai, 8. febr. (Reuter) Nemška in kitajska vlada sta sklenili sporazum, po katerem plača Nemčija Kitajski vojno odškodnino v znesku 100 milijonov dolarjev, od katere naj se prvi obrok takoj založi v Londonu v nemških bonih.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 8. februarja. (K) Napoved za 9. februarja. Ponajveč jasno, na vzhodnem koncu Alp morebiti še oblačno s padavinami. Zjutraj pod ničlo, kasneje gorkeje.

Mariborski občinski svet.

Današnja seja mestnega občinskega sveta je župan otvoril okrog 8. ure zvečer. Uvodoma je omenil, da se je društvo hišnih posestnikov s posebno ulogo pritožilo, ker stavbenika Glazerja občinski svet ni sprejel v stanovanjsko razsodišče. — Dalje poročila, da je pevsko in glasbeno društvo »Drava« proslilo občino za podporo za nabavo harfe, ki se je našla v zasebni posesti in bi stala 33.000 dinarjev. Občinski svet je votiral 5000 dinarjev s pogojem, da ostane harfa na razpolaganje vsem tukajšnjim kulturnim ustanovam. — Za tisk ptega zvezka Kosove »Zgodovine Slovencev v srednjem veku« se določi podpora 5000 dinarjev. — Za popravilo stropa v meljski vajšnici se določi kredit 2500 dinarjev. — Poročila odsekov. Poročevalec pravnega odseka dr. Mulel. Na pritožbo hišnega posestnika dr. Holnika proti previsoki odmerjenemu davku za prirastek na premoženju, se odpiše primeren znesek. — Naženje starega ventilatorja v pilnarni, ki ogroža delavstvo, se sklene nabaviti nov ventilator. — Tekoča dela se oddajajo po predlogu stavbenega urada. — Nov zvišan tarif izvoščkov se odobri. — Za uporabo javnega sveta po stavbenikih se določi kot tarifa 50 par za kvadratni meter in za teden. — V bližini okrajnega glavarstva oz. mestnih nasadov se sklene instalacija treh novih električnih svetilk. V Trstenjakovi ulici se postavijo tri obločnice. — Poročevalec finančno-gospodarskega odseka Ba-

hun je poročal o 100 odstotnem zvišanju plač uslužbenstvu mestnega električnega podjetja. Ker se je pri tem ostro izražal proti pisavi »Straže«, je prišlo do nastopa in do živahne debate med njim in dr. Jerovikom. — Sklene se, da se v dvorani ne sme več kaditi. — Končno so bile izenačene ključniške pristojbine tako, da plačajo odslej domači mesarji in izvozniki za govejo živino 20 dinarjev, za drobnjad pa 15 dinarjev. Seja je bila zaključena in se je nato nadaljevala kot tajna.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

V Ljubljani:
Drama: »Othello«. Red C.
Opera: Koncert Pavla Holodkovca. Izv. K. Matka: »Zena z milijon« — III. del: Carigrad-Pariz — v gl. vlogi Elijen Richter.
Kino Ideal: »Kentucky Derby«.
Kino Ljublj. dvor.: »Taki so moški« — ali Mali brat velikega Napoleona — v glavnih vlogah: Harry Liedtke in Paul Hildebrandt.
V Mariboru:
Narodno gledališče: »Mercadet«. Red C.
Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Takoži teden: Lekarna Piccoli na Dunajski cesti in Bakarič na Karlovaški cesti.

Dr. Vladimir Ravnikar:

Še ena avdijenca pri prezidentu Wilsonu.

Od naše delegacije na mirovni konferenci v Parizu so prihajale vznemirljive vesti glede usode Koroške. Neverjetno so se nam zdele. Po prevratu, ko so namestni mednarodnih čet naše Primorje in naš Kras bili zasedli Italijani in ko so se dvigali glasni naši protesti proti temu, so nas tolažili na eni strani s tem, češ da je zasedba le začasna, na drugi pa že omejevali vrednost te tolažbe, češ boste pa proti severu dobili proste roke. Slično tolažbo so nam prinesli tudi naši delegati, ki so se bili podali v Zenevo in potem v Pariz. Na Koroškem in na Štajerskem si lahko vzamemo, kolikor hočemo, tako so jim zatrjevali »najmerodajnejši« činitelji.

Verjeli smo takrat tem glasovom. Kajti če že ima entente ozir na Italijo, svojo članico, tedaj morajo enaki ozir v našem razmerju napraviti Nemcem biti na naši strani. Tu je stala na eni plati kraljevina Srbija, ki nas je bila vzela pod svoje pokroviteljstvo ter nas s tem proglasila tudi za del entente, na drugi pa premagani Nemci, ki se jim bodo mirovni pogoji — diktirali. Tako naravna se nam je zdela ta razrešitev, da si drugače niti misliti nismo mogli.

Toda stvari so se zasukale drugače. Že za mejo med Mariborom nam je šla trda in da bi general Maister ne bil ustvaril fait accompli, ne vem, če bi Dravo mogli vzdržati kot mejo. Na Koroškem so bili vroči boji. Nemcem je rasel pogum. Dobili so tajnega zaveznika — Italijo, ki se je trudila, da bi nam dala kolikor mogoče mnogo oprave ob naši severni meji, zato da bi je ne mogli motiti pri njenih osvojevalnih načrtih v Primorju. V tem smislu je zastavila ves svoj vpliv tudi na mirovni konferenci v Parizu v prilog avstr. Nemcem.

Amerika, ki ni poznala razmer, se je hotela na lico mesta prepričati o narodnostnih razmerah. Poslala je majorja Milesa s posebnim poslanstvom v naše kraje. Slavnostno smo ga sprejeli v Ljubljani, še slovesnejše so ga počastili v Gradcu. Ameriški izvidnik je prepotoval celo Koroško v avtomobilu. Spremljali so ga tudi naši zaupniki. Izpraveval je narod, informiral se in v župniščih, v nekaj dneh je bilo vse opravljeno. Izgledalo je, da se je vse napravilo na videz ter da je imel Miles svoje mnenje že v žepu, preden je še stopil na koroška tla.

To mnenje je bilo porazno za našo stvar. Slovensko nacionalno poset je ameriška komisija naša opravičljivo v najboljšem smislu samo do Drave, kot naravno mejo pa je označila — Karavanke. In ta informacija je imela služiti prezidentu Wilsonu za njegovo arbitražo. Delili so Koroško v dve coni A in B, pod in nad Dravo, odloči pa naj plebiscit.

Naša delegacija v Parizu se je odločila, da pozove predstavnike Slovenije v Pariz, da kot narodovi pooblašenci rešijo, če je sploh mogoče še kaj rešiti.

Koncem meseca maja 1919 smo se podali na pot. V odposlansvu so bili tedaj predsednik dež. vlade dr. Brejc, kneževski dr. Jeglič, dr. Triller, Goluh, Prepeluh ter moja malenkost. V prvi vrsti nam je šlo za to, da pridemo do tedaj najvplivnejše osebnosti vse pariške konference, do predsednika

Wilsona. Naša delegacija, ki smo je na oficijelni seji pod predsedstvom Pašičevim bili razložili resnost položaja na Koroškem, je v pravih umenjanju podprla naše stremiljenje z vsem svojim vplivom. Ob strani smo imeli neprecenljivo pomoč v generalnem konzulu dr. Ivana Šveglju.

Dr. Šveglj nas je najprvo vpeljal pri vplivnem državniku in osebnem prijatelju Wilsonovem, polkovniku Housu, ki smo ga do podrobnosti počuli o koroškem vprašanju. Tem potom smo dosegli avdijenco pri prezidentu samem. Neko popoldne so nas avtomobili pripeljali pred njegov hotel v neki mirni ulici. Da bi ne bilo častne straže pred hotelom, ne bi slutili, da biva v tej skromni palači — Woodrow Wilson. Nismo dolgo čakali, ko smo bili pozvani v njegovo delavnico. Dr. Šveglj nas je predstavil vse zaporedoma ter potem razložil pomen in namen našega prihoda.

Prezident Wilson se je kazal dobro poučenega. Na mizi pred seboj je imel reliefno karto Koroške ter nam razkazoval morebitne narodnostne meje, ki naj se zložijo kolikor mogoče z naravnimi mejami. Bil je celo predobro, to je preoptimistično informiran, kajti smatral je našo zmago pri plebiscitu v coni A za čisto gotovo, v coni B pa za zelo verjetno. Bog ve, odkod mu je prišla ta informacija, imel sem pa vtis, da je največ vplivala na njegovo odločitev v smeri plebiscita.

Člani naše delegacije so ga ob vsem razpoložljivim gradivom opozarjali na nevarnost plebiscita sploh, zlasti v coni B. Predočili so nam demoralizirajoči vpliv stoletne germanizacije ter razne činitelje, ki igrajo v psihologiji mase tako važno vlogo. *Prezident Wilson nas je razumel. Videla se mu je na njegovem resnem, z markantnimi potezami zarisanim obrazu vsa iskrenost njegovega prijateljstva do nas. Le majhen nasmešek mu je ušel, ko mu je dr. Šveglj z vsjo potrebno komisitostjo drastično orisal Milesovo komisitostjo, ki je ob šampanjcu ter v spremstvu nemških dev prišlo v Gradcu ter jenjalo v Beljaku.*

V hipu mu je postal položaj jasen. Pustil nas je svobodno govoriti, v neprislusnem pogovoru razlagati resnične, na Koroškem vladajoče razmere. Za nekaj trenutkov je premisleval, kakor da bi študiral težavno potezo na šahovi deski. Poznalo se mu je, da nam hoče le dobro, da sočustvuje z nami in da išče, kako bi našel najugodnejšo rešitev za nas. Toda iz njegovega odgovora smo morali žal spoznati, da se je bil — sicer pregledaj in v najboljši veri — vezal na rešitev potom plebiscita ter da ne more več nazaj.

Avdijenca je trajala malome eno uro. Vrhila se je stoje. Poslovil se je od nas najprijetnejše. Vsakemu je podal roko. Še enkrat nam je želel najboljših vsploh — pri plebiscitu.

Odhajali smo v prijetni in ponosni zavesti, da smo mogli od obličja do obličja spoznati velikega državnika, pa še večjega pravičnika in poštenjaka ter resničnega prijatelja našega malega, do pred kratkim mu čisto neznanega naroda. Ako s svojo dobro voljo ni vspel, ni bila njegova krivda. Bodi mu v tem narodu blag, trajen, velik in hvaležen spomin!

Ljubljanska drama. Včerašnja predstava je nudila vsesokoli zabaven in duhovit večer. Psihološka studija »Tri maske, Charles Mere), klasično komedijo »Smešne prejšnje« in sodobno francosko satiro Courtelina »Prihodnji komisar«. Režija in igra prav dobra, razpoložena izborna. O predstavi več prihodnjih.

I. Ljubljanski Zvon. Vsebinska zvezka za mesec januar: Oton Zupančič: Plać (Prolog Veroniki Deseniški); Stanko Majcen: Modro lesketa se mak; Juš Kozak: Šentpetar; Fran Albreht: Iz »Političnih sonetov«; dr. Ivan Prijatelj: »Mladostlovenec« in »Mlada Evropa«; I. A. Krylov: Dva sod; Miran Jarc: Iz »Mojih molitev«; Igo Gruden: Jutrnja pesem; Cveto Golar: Pastirica Urška; Alojz Gradnik: Svatba v Brdih; Metod Delenc: Slovensko ljudstvo na Dolenjskem pred dvemi, tremi stoletji. Književna poročila. Kronika. »Ljubljanski Zvon« stane na leto Din 120.—, za pol leta Din 60.—, za četrt leta Din 30.—, za eno leto Din 140.—. Posamezni zvezki se dobivajo po Din 15.—.

Razstava karikaturne v Beogradu. Udruga jug. obl. umetnikov nam javlja: Na inčijativno Umetniškega odeljenja se je sestavil odbor za prireditve skupne razstave vseh karikaturnih v naši državi. Ideja za prireditve take razstave se je pojavila že pred nekolič mesece in je potekala iz prireditelja, da bo vedra umetnost karikaturnistov naša mnogo interesa na naši polotiki. V tem času, ko se ustalijo notranje in zunanje razmere, ko kazalo naš umetniški, politični in socialno življenje v karikaturni prijeten ameliar na celokupno vznemirjenost sedanjega časa. Razstava se odprvi v Beogradu početkom meseca marca t. l. In bo trajala deset dni. Ob tej priliki poziva odbor za prireditve izlozbe karikaturnista (Umetniškega odeljenja, Beograd, Knežinske Ljubice ul. 34) vse karikaturniste, da pošljejo svoja dela do 23. februarja t. l. na gornji naslov. Postavljena je žirija strokovnjakov, ki bodo izbirali in razporejali slike. Podrobn program razstave se še objavi. Odbor S. U. J. O. U.

Iz dr. Beneševskega ekspezeja.

Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je imel 6. t. m. v parlamentarnem odboru za zunanje zadeve obširen ekspezo o češkoslovaški politiki.

Predvsem je ugotovil pričetek nove politične dobe, ki se je pričela s socialistično vlado na Angleskem, s priznanjem Rusije s strani Anglije in Italije, s pripravami novih razmer v Franciji, ki bodo najbrže dovedle do definitivnega poskusa francosko-remškega pobojanja.

Treba je neprestano povdarjati, da se morajo varovati mirovne pogodbe. Tisti, ki nočejo imeti krvavih vojn, morajo voditi lojalno politiko mirovnih pogodb, pripravljati, da izboljšajo, kar se da izboljšati v blagohotnem sporazumu. To smo povdarjali napram našim nezadovoljnim in irendentistom v državi in napram našim sosedom.

O politiki Male antante je izjavil: Ko sem se v decembru l. 1919 ponovno vrnil v Pariz, sem se sporazumel z jugoslovanskimi zastopniki glede formalne jugoslovenske - češkoslovaške zveze. Nasproti splošnem alarmiranju, monarhističnim poskusom, prevratnim grožnjam na vzhodu in nasproti očitkom balkanizacije Srednje Evrope z zapada smo morali pozitivno dokazati, da smo zmogni ohraniti naše države.

In tako je prišlo do ustanovitve Male antante. Kappov puč in Karlov prihod sta bila dobra zunanja povoda. Pravi motivi pa so bili globlji in so trajnejši ter bodo ostali, dokler hoste obstojati ti dve državi. Zato so bile že v začetku vse govornice o nesoglasju v Mali antanti smešne in so danes bolj ko kdaj ter pričajo o naivnosti ali pa o nepoznanju razmer.

Podpisa prve zavezniške pogodbe 14. avgusta 1920 in druge 31. avgusta 1922 sta bila le formalne akti logične politike, ki je potrila mirovne pogodbe. V avgustu l. 1920 se je tudi Rumunija v bistvu pridružila tej zvezi. 23. aprila 1921 pa se je to zgodilo tudi formalno in sicer pod utisom prvega Karlovega

povratka. Lani se je ta zveza z istimi cilji obnovila.

Male antanta je v treh letih svojega obstoja dokazala tako življensko možnost, dosegla tako važne rezultate, zagotovila v najbolj kritičnih trenutkih srednjeevropski mir, da ni danes v madžarski politiki nobenega faktorja, ki bi tega odkrito ne priznaval.

Nato je govoril dr. Beneš o češkoslovaški politiki napram Avstriji, Madžarski in Poljski ter izjavil glede Italije:

Italija je edina zavezniška veselila, ki meji neposredno na Malo antanto. Med vojno je bilo naše sodelovanje tako intimno, da tega češkoslovaška politika nikdar ne more in ne sme pozabiti. Vežeta pa nas tudi trianonska in st. germainška mirovna pogodba tako tesno, da mora češkoslovaška politika vedno in v vsem računati s sodelovanjem z Italijo. Italijansko-jugoslovensko sosedstvo je končno tudi važen faktor, ki odloča o naši politiki. Naši interesi v konstruktivni politiki so se v prvih petih letih stalno koncentrirali na Italijo. V našem interesu je, da živimo z Italijo v prijateljski in stalnem sodelovanju. Svoje prijateljstvo z Jugoslavijo nismo prikrivali, ter smo povsod, kjer je bilo mogoče, lajšali italijansko-jugoslovensko napetost in delovali za njeno rešitev. Pozdravljamo sporazum med Italijo in Jugoslavijo, kajti ta sporazum se strinja z našimi načeli in intencijami, olajšuje naš položaj, in le hudoben človek je mogel ob priliki zadnje beograjske konference govoriti o »češkoslovaškem neuspehu«.

Glede Rusije je izjavil, da je brez Rusije nemogoča evropska politika in mir. Zato skuša Češkoslovaška odpreti vrata za stik med Rusijo in Evropo. Cilj češkoslovaške politike napram Rusiji je: kolikor mogoče hitro pomagati ruskiemu narodu in kar najpreje privesti Rusijo kot političnega faktorja v evropsko politiko, ker brez Rusije ni evropskega miru.

Vesti iz Rusije.

Čičerin o angleškem priznanju. Dopolniti »Manchester Guardian« je delal Čičerin, da je sovjetska vlada globoko razočarana vsled načina, kako je Velika Britanija priznala Rusijo. Mesto čustva polnega zadovoljstva, daje angleška nota samo domnevanja. Kaj nam pomeni rezka delitev med priznanjem in obnovitvijo diplomatskih stikov. Ko sem prečital prvi del note, sam mislim, da nam je dano polno priznanje. Ko sem prebral drugi del, pa sem videl, da bodo normalni odnosi obnovljeni šele po rešitvi vprašanja dolgov in povrnitve škoda angleškim državljanom. Zakaj ne smemo takoj imenovati poslanika? Očitno zato, ker še ni normalnih odnosov. Kaj pa imamo potem od priznanja? Kakšen demon je vendar mogel preprečiti takojšnje priznanje. No, ne bomo izgubljali upanja in delovali bomo v pomirličen duhu. Macdonald bo uvidel, da naša politika na vzhodu nima nobenih agresivnih namer, temveč da stremi le za okrepitev miru in bratstva med narodi.

Ruska ustava. Po sklepu 2. zborovanja zavezniških sovjetrov Rusije sestoji ruski državni zbor iz dveh zbornic. 1. Iz zaveznege sovjeta s 114 članov, sorazmerno po številu prebivalstva 22 zvezniških republik. 2. Iz sveta narodnosti, ki sestoji iz 109 članov, od katerih pripada polovica republikam, polovica pa avtonomnim oblastem. Predsedstvo Versuskega centralnega izpolnitelnega komiteta sestoji iz 21 članov, od katerih voli vsaka zbornica 7, plenum obeh pa zopet 7.

Smrtna obsodba generala Penelajeva. Po razbitju Kolčakove sibirsk armade je vodil ostanke vojske, do 40.000 mož, gen. Kapel. Bil je to vsekoli bolna natura in zato po vsej Sibiriji zelo popularen. Tudi njegova vojska je bila dobra in to je zlasti dokazala na svojem umiku čez vso Sibirijo. V najhujšem mrazu: ko je kazal termometer skoraj neprestano 40 stopinj R pod ničlo, je izvršila njegova vojska na tisoče kilometrov dolg umik, preganjana stalno od boljševiške armade in vrhu tega imajo še pred seboj (kakor v Irkutsku) boljševiško vojsko. Poleg mraza je vojska silno trpela od legarja in mrazov in Kapel sam je podlegel. Njegovo mesto je zavzel gen. Penelajev, mlad in energičen general. Posrečilo

se mu je, da je vojsko rešil do Čite, kjer je bil tedaj še vsega mogočega Semjonov, ki so ga ščitili Japonci. Tu se je Penelajeva vojska razbila. Večina oficijev namreč ni odobraval zveze z Japonci. Nekateri pa so bili iz samega sovraštva do boljševikov za vsako zvezo, samo da bi škodovali komunistom. Vseled tega je vojska Penelajeva razpadla. Ko so se Japonci umaknili iz Sibirije, je bila usoda ostankov, ki so se še zbirali okoli Penelajeva, zapečateni. Penelajev je vseeno upal, da ga boljševiki pomilostijo in prevzamejo v službo, ker je bil znan kot oficir, ki se ni skrivljal za fronto in bil zato popularen. To ga je napotilo, da se je komunistom predal. Prišel je pred vojno sodišče v Čiti. Prot njemu pa so nastopili nekateri volaki in pričali, da je dal kot general dosti ujetih boljševikov postreliti. S tem je bila usoda Penelajeva zapečaten in sodišče je obsodilo njega in 20 drugih oficijev na smrt, 57 pa na zaporne kazni.

Protest Rusije. Sovjetska vlada je izdala ameriški vladi noto, v kateri protestira proti polavljanju ameriških bojnih ladi na brežovjih Kamčatke.

Stanje rdeče armade. Iz Harkova poročajo, da je poročal na vseukrajinskem zboru sovjetrov, ki je bil zaključen pred nekaj dnevi, glavni poveljnik rdeče vojske v Ukrajini, Fruncoev, o današnjem stanju rdeče armade. Po tem poročilu se je operma rdeče armade v zadnjih dveh letih znatno zboljšala. Vendar pa ni še zadostna. Politika sila vojske in mornarice je v celoti zadovoljiva; ohranjen je proletarski značaj vojske, kajti med oficijev je 37 odstotkov delavcev in 50 odstotkov kmetov. Zboljšalo se je tudi gnetno stanje vojske. Tudi bojna operma rdeče armade je zadovoljiva, ker ima danes Rusija vojsko, ki ne bi morala iti v boj z golimi rokami, kakor pred dvema letoma. Mornarica na Črnem morju je v stanu braniti obal pred vsemi napadi, čeravno se sicer ne more meriti z brodomi ostalih veselij. Zrakoplovstvo je doseglo svoj višek v Ukrajini. Zrakoplovno društvo v Ukrajini šteje okoli 150 tisoč članov. Pripravila se reorganizacija rdeče armade. Uvede se bodo vojaške vaje že pred vstopom v armado. Tudi vojaškim šolam bo treba posvetiti večjo pozornost.

Lloyd Georgeova razkritja. »New York World« je priobčil te dni Lloyd Georgeovo izjavo, da sta predsednik Wilson in Clemenceau brez njegove vednosti sklenila tajno pogodbo glede vojaške zasedbe Porenja. Ta izjava je povzročila v angleških diplomatskih krogih veliko pozornost. Min. predsednik Macdonald je zahteval nastanitev poročilo o tej zadevi. Francoska vlada predlaga priobčitev dokumenta, ki naj bi dokazal, da se je zgodilo ono s podpora Lloyd Georgea.

Podpis italijansko-ruske trgovinske pogodbe. »Agenzia Stefania« poroča, da je bila v četrti zvečer v Rimu podpisana italijansko-ruska trgovinska pogodba. V soglasju z zagotovitvijo v zbornici dne 30. novembra je Mussolini izjavil ruski misli 31. januarja v zadnji seji konference za trgovinsko pogodbo, da smatra vprašanje pravnega priznanja sovjetske vlade za rešeno. Italijanska vlada bo brez nadaljnjega imenovanja svojega poslanika pri moskovski vladi in smatra, da so politični odnosi med obema državama od dne 7. februarja končnovoljavno urejeni. Od ruske strani so pogodbo podpisali Jordanski, Janson, Sokolov, Mihajlov in Elerdici.

DANES ZVEČER SE VRŠI V NAR. DOMU SPORTNI KARNEVAL. KI OBETA BITI Z OZIROM NA VELIKO PRIJAV RAZNIH SKUPIN MASK, NAJLEPŠA IN NAJBOLJŠA PRIREDITEV LETOŠNJEGA PREDPUSTA. ZACETEK OB POL 8. URL.

Mariborsko pismo

Vinogradniki in trgovinske pogodbe. — Železniška konferenca. — Borba z razgrajenja. Maribor, 7. februarja.

Stagnacija v vinski trgovini je ena naj večjih nadlog, ki tarejo našo vinorodno štajersko kraje. Poprje je 50 vino iz Slovenskih gorv in srednje in gornjštajerske kraje, na Dunaj, na Koroško itd., sedaj pa se ta tržišča zaprta in vinski producenti se navezani le na domače konsumente. O vprašanju, kako rešiti to zadevo, se je že veliko razpravljalo in tudi pisalo. Tudi na zadnjem obnem zboru našega vinarstva odseka Kmetijske družbe za Slovenijo, ki se je vršil v nedeljo, se je govorilo o tem. Razprava je otvoril g. ravatelj Puklavter ter opozoril na potrebo vinogradniške intervencije pri sklepanju trgovinskih pogodb med našo državo in kraljevino Italijo in republiko Avstrijo. Med našo državo in Italijo se bo v smislu rimskega sporazuma sklenila v kratkem trgovinska pogodba. Pri sklepanju te pogodbe bo prišlo na tapet gotovo tudi vprašanje uvoza in izvoza vina. Italija je znana vinska dežela, ki svojega pridelka sama ne more konsumirati in potrebuje zato inozemskih tržišč. Skoro gotovo je, da si bo skušala tudi pri sklepanju trgovinskih pogodb z našo državo priboriti pravico uvoza svojega vina. S tem bi pa zadel naše vinarstvo zopet nov, hud udarec. Treba je to torej na vsak način preprečiti. Italijansko vino ne sme k nam. Nasprotno pa bi morala naša država pri sklepanju trgovinske pogodbe z Avstrijo skrbeti za to, da si osigura prost izvoz vina v avstrijske kraje. Predlagalo se je radi tega, naj bi se v Beogradu podvel potrebni koraki, da se k pogajanjem z Italijo in Avstrijo pritegnejo tudi eksperti iz Slovenije. Ker pa je stališče vlade, da se v komisijskih, ki vodijo pogajanja s premaganimi državami ne smejo nahajati ljudje iz bivših avstrijskih in ogrskih pokrajin in je prav malo upanja, da bi vlada to svoje stališče sprejela, so zborovalci končno sklenili, da odposlijejo k tem konferencam na svoje stroške posebnega zastopnika, ki sicer ne bo oficijelni član komisije, bo pa stal ob strani, kontroliral potek in v slučaju potrebe lahko takoj interveniral.

V ponedeljek se je vršila tu konferenca zastopnikov naših in avstrijskih železnice radi ugotovitve novega voznega reda. Konferenca so se udeležili tudi odposlanci madžarskih železnice, da se skupno z našimi in avstrijskimi dogovore glede prometa na onih progah, ki se stikajo. Našo železnico upravlja sta zastopala višja revidenta gg. Petek in Majcen. Med zastopniki železnice vseh treh držav ni bilo skoro nikakih diferenc glede sestave novega voznega reda in je bil radi tega dosežen popoln sporazum. V novem voznem redu se na nahajala tudi že proga Ormož-Ljutomer-Murska Sobota-Hodoš, ki bo tvorila novo važno direktno zvezo med našo državo in Madžarsko. Razen z vprašanji samega voznega reda so se zastopniki posvetovali tudi o preureditvi smeri prometa, oziroma glavnih prometnih prog. Šlo je tu pred vsem za preureditev dosegljanja glavnega tovornega in deloma tudi osebnega prometa med Mariborom, Zagrebom in Beogradom, oziroma Avstrijo in omenjeno linijo. Podrobni sklepi o tem sicer niso še znani, govori pa se, da se sedanja glavna proga Avstrija-Maribor-Zidani most in dalje Zidani most-Ljubljana-Rakek preuredi v postransko progo, dočim se glavni direktni promet nakaze progi Avstrija-Jesenice-Ljubljana-Zagreb-Beograd. Istotako se bo tudi promet Avstrija-Trst direktno pozeje na progo Beljak-Predil-Gorica-Trst. To pa seveda komaj takrat, ko bo dograjena Predilska železnica. Koliko je na cel stvari resnice, še ne vemo, gotovo pa je, da bi taka pregrajevanja prometa škodovala Mariboru, ker bi s tem izgubili vsaj deloma svoje sedanje važno prometno, pred vsem tranzitno obsežje.

Maribor je v splošnem precej mirno in sočno mesto, senzacija, ki bi nas vzdramila iz mirne vsakdanjosti, so prav redke, zato pa se o vsaki kolikaj razburiljivosti stvari navadno mnogo več govori, kakor je res. Tako je bilo tudi včeraj. Po mestu so se širile govorice o veliki ponočni bitki med razgrajaji in policijo. Zgodba pa je bila v resnici ta-le: V torek zvečer krog 22. ure sta prišla v gostilno Vlahovič na Aleksandrovci cesti dva hrvaška mesarja, ki sta zaposlena v tukajšnji klavnici, Mirko Weiss in Stjepan Krizmanić. Bila sta pijana in sta pričela razgrajati. Razbila sta mizo in odnesla nazadnje tudi steklenico vina; stražnik, ki ju je hotel pomiriti, oziroma aretirati, sta pa napadla in potem izginila ven na cesto. Dva policijska stražnika sta ju zasledovala proti Zrinjskega trgu, kjer se je vrnila prva bitka, v katero pa so posegli na strani policije tudi civilisti. Stražnika sta oddala tudi nekaj svarilnih strelcov, toda pomagalo ni nič. Mirko Weiss je napadal še dalje z nogo razbite mize, katero je prinesel s seboj iz gostilne. Po krajšem boju pa sta se vročevrtna mesarja tudi izmuznita in pobegnita v mestni park, kjer se je policiji končno posrečilo ujeti in ukrotiti prvega in glavnega junaka, Mirko Weissa. Med bitko sta mesarska junaka dajala tudi duška svojemu navdušenju za Radicevo »mirotvorno in človečansko republiko«. Oba mesarja sta znana razgrajajca in bi bilo najbolje, če bi jih policija za vedno poslala nazaj v »mirotvorno«, kajti takih »mirotvorcev« pri nas gotovo prav nič ne rabimo. Danes se je za Maribor seveda že oddalila in dolgačasno čaka zopet na prvo bodočo senzacija.

KAKŠNI SO MOŠKI
nam prikazuje izvanredno zabavno
VESELOIGRA

TAKI SO MOŠKI
v glavnih ulogah
Harry Liedtke in Paul Heidemann

še danes — soboto
ob 3., 7. in 9. uri.

KINO
LJUBLJANSKI DVOR

Dnevne vesti.

Primorske vesti.

Gospodarstvo.

Ljubljana, 8. februarja 1924.

— **K »Dunajskemu pismu«** priloženem v št. 32. v. našega lista, nam pošilja g. I. Košič, gimnazijalski profesor v Novem mestu, te-le ugotovitve: »Navedene besede v predgovoru Durandijevega »Racionala« (1384) večinoma za svojo kat. cerkev in sicer tako: V enih krajih se rabl latinski, v drugih grški in v tretjih pa slovanski obredni jezik. O Dunaju tam še govora ni! Ker pa je prevod posvečen avstrijskemu vojvodi, ki je stoloval na Dunaju, je zaslužen pokojni Peter Radics leta 1878 stvar tako, kot da bi se one besede tikale Dunaja. In ta napaka se je za njim dolgo ponavljala brez kritike...«

— **Iz konzularne službe.** Za novega konzula v Zadru je bil imenovan Milodrag Petrović, dosedanji šef kabineta ministrstva za zunanje zadeve.

— **Iz državne službe.** Za pisarja pri upravnem sodišču v Celju je imenovan Ivan Gračnar, komisar pri finančnem okrajnem ravnanstvu v Mariboru. — Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo pravneza praktika Frana Slabeta za avskultanta.

— **Razpis zdravniških služb.** Zdravstveni svet za Slovenijo razpisuje pet zdravniških službenih mest pri okrajnih glavarstvih Krško, Kranj, Novo mesto, Radovljica in Slovenj Gradec.

— **Važna izjava klerikalnega poslanca.** Današnja »Pravda« priložuje z debelimi razprostrtimi črkami izjavo klerikalnega poslanca Kulovca v zbornici. Ta izjava se glasi: »SLS stoji na stališču edinstva države. Zato hoče eno ustavo, enotno državo, eno ozemlje, eno državljanstvo z enotnim državljskim pravom, eno državno oblast, katere se očituje v zakonodajnih, upravnih in sodniških funkcijah in en državni parlament. Za vsa država zahtevamo eno obliko vladavine, enega in istega nosilca vladavine, v mednarodni politiki in carinsko-trgovskih odnošjih priznavamo pravo sklepanja pogodb samo državi, katere je kot nosilec oborožene sile dolžna ščititi skupne interese.«

— **Izpit za koncesijo stavbnih mojstrov.** Rok za izpraševanje prosilcev za koncesijo stavbnega mojstra je razpisan na dan 26. marca t. l. za pisni izpit in na dan 15. po potrebi tudi na 16. aprila za usni izpit. Prosilje je treba vložiti najkasneje do dne 1. marca pri izpraševalni komisiji za stavbne mojstre v Ljubljani, Turjaški trg 1.

— **Važno za najemnike.** Zagrebški listi poročajo, da je izjavil minister za socialno politiko neki demotičar, da bo dosedanji stanovanjski zakon v veljavi do konca leta 1925.

— **Ljudska visoka šola v Ljubljani** priredi v nedeljo dne 10. februarja ob 10. uri dopoldne v zbornici dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o naslednjem predmetu: O grozdem nastala ljudskega proletariata. Predava g. sp. vsučil. prof. dr. Josip Vidmar. Vabilno na to važno predavanje vse plaši naše javnosti.

— **Zmanjšanje števila gimnazij.** Beograjski listi poročajo, da se v prosvetnem ministru pripravljajo na redukcijo gimnazij. Dosedanje število bo znižano na dve tretjini. Predsedem bodo znižane nekatere nižje gimnazije, nato pa vsi oni razredi višjih gimnazij, ki jih poseđa do 15 učencev.

— **Kovinski denar v naši državi.** Pred nekaj dnevi se je vršila v finančnem ministru konferenca, na kateri so razpravljali o kovanju niklastega denarja po 1 Din in 50 par. V promet bi zaenkrat prišlo za 10 milijonov tiskovinskega denarja.

— **Prednost državnih učnih knjig.** Beograjska državna tiskarna se je pritožila, da se v nekaterih školah uporabljajo privatne izdaje učnih knjig, kar znatno škodi državnim izdajam. Prosvetno ministru je radi tega odredilo, da se morajo rabiti v vseh školah v prvi vrsti učne knjige izdane od države.

— **Konferenca za mednarodno privatno pravo.** V Ljubli se bo vršila v Haagu konferenca za mednarodno privatno pravo. Udeležilo se je bo tudi šest jugoslovenskih profesorjev iz Ljubljane poljeta v Haag najbrže g. dr. Zolger in dr. Pitamc.

— **Predavanja v družbi »Soča«.** Ker je g. dr. Ambrožič danes zvečer nujno zaadržan, odpade njegovo predavanje za enkrat. Na mesto njegovo nastopi g. prof. dr. Lah, ki bo govoril o ciljih in idealih sodobnega slovstva. Začetek ob pol 9. uri zvečer. Vstop prost.

— **Zanimiv gost je prišel te dni v Zagreb v osebi kraljevine Pocep, ki poseduje izredno sposobnost, da sklepa iz pisave in oblike roke na značaj človeka. Pocep je čisto pomagal kriminalnim oblastvom in klinikam. Morda pride tudi v Ljubljano, kjer bo sklepala iz podpisov poslanca Reiserja na pogodbi z NNS o njegovem besedolomstvu.**

— **Nova gozdarska šola v Sloveniji.** — Ministrstvo gozdov in rudnikov se je odločilo, da otvori v Sloveniji novo praktično gozdarsko šolo. V to svrhu je dočelena posebna komisija, ki naj izvrši vse predpise za otvorenje nove gozdarske šole.

— **Otvoritev telefonske centrale Krmelj.** Pri pošti Krmelj je bila dne 22. januarja t. l. leta otvorena telefonska centrala z javno zvoznico za krajevni in medkrajevni promet. V smislu čl. 5. t. 2 telefonskega pravilnika opravlja ta centrala tudi brzojavno službo.

— **Celjske vesti.** V mestnem gledališču se vprizori danes v soboto popoldne ob 4. uri »Zakleti princ« kot solarska predstava pri znižanih cenah. V nedeljo zvečer pa se igra izven abomenenta ljudska predstava »Reveček Andrejček«. — Podružnica Jugoslovanske Matice v Celju ima 26. t. m. ob 8. uri zvečer v mali dvorani Narodnega doma svoj redni občni zbor. — Gospodinjina šola v Celju prične z rednim poukom v ponedeljek 18. februarja. Vpisovanje se vrši v sredo 13. febr. in v četrtek 14. febr. od 11. do 12. ure v pisarni ravnateljstva deželjske meščanske šole. Zavod bo letos obsejal vse panoge popolne gospodinjinske šole, kakor vezbanje in kuhanje, pouk v gospodinjstvu, šivanje perila, krojenja oblek itd. — Društvo stanovanjskih in najemnikov v Celju je imelo v sredo zvečer v hotelu »Balkan« svoj redni občni zbor. Pri volitvah je bil izvojen novi odbor, obstoječ iz pristajev raznih strank. Predsedstvo bo prevzel najbrže g. Franjo Koren, pekovski mojster. — Našim Nemcem v Celju se zopet enkrat godi slabo. Danes v soboto bodo imeli zopet v hotelu »Union« veliko nemško prireditve podobno znanemu »Jagaballu«. Priprave se vrše popolnoma tiho, da bi zanje ne izvedela kaka nepopolnana usoda.

— **Mariborske vesti.** V bivših uradnih prostorih državne okrožne zaščite dece v državnem Deželjem domu se z gmojno podporo zdravstvenega odseka v Ljubljani dne 1. marca otvoril posvetovalnica za matere. — Umrl je v petek 8. t. m. v 32. letu starosti tukajšnji trgovec g. Rudolf Schweighofer. — V torek 8. t. m. je umrl dijak I. gimnazije Franc Kren. — Policijska je aretirala družbo postopačev in sicer eno žensko in tri mladenčice, pristojne vse v Leifersperg. Družba je brez stanovanja in je kradla po mestu in okolici. — Zaradi tatvine večjega števila sukenj je bil aretirani brezposelni Maks Kristl iz Studencev, izročen je bil sodišču. — Okrajno glavarstvo kot pristojna obrtna oblast je v minulem mesecu izdalo 14 prvih obrtnih dovoljenj, dočim jih je bilo izbranih 22.

— **Priznane vesti.** Z rokom sv. Save V. razreda je bil odločen g. Ivan Zolner, nadučitelj v Ptuj, okolica. — V soboto dne 23. februarja se bo vršil občni zbor Nabavljalne zaloge državnih uslužbencev v spodnji dvorani Narodnega doma. — V tovarni za usnje »Petovica« na Brezju pri Ptuj je na zmizlih zločin Milner I. tako močno, da si je zlomil levo roko. Oddan je bil v tukajšjo bolnišnico.

— **Daržnja šolska mladina.** Te dni so prišli na sed velikim škandalom sarajevskih srednješolcev. Dijaki so izdali svoj list, kar ne bi bilo samoposobi ničesar ne-navadnega. To se deli tudi dijaki prejšnjih časov in marsikateri duševni velikan se ima zahtevati svoje uspehe vzpodbudi v srednji šoli. Toda sarajevski dijaki so usvarili nekaj novem novega, ki jih ne bi dovedlo med svetle zvezde, marveč v bez-nice in zapor. Njihov list je bil »ultramodern« do skrajnosti in realističen do ožab-nosti; pernegrajski so dovedli do popolnosti in duševni »produkti« so ozaljšali »škandalozni« slikami, posvečenimi njihovim to-varšicam. V istem zavodu je nedavno neki dijak zabol svojega sošolca, ker mu je v nagajivosti zbil klubok z glave. Zankrat še ne vemo, kaj bodo ukrenile merodajne ob-lasti, toda zdaj se nam, da je zročni čas, da se posveča naši mladini večja pozornost. Po volni zrahlovanj pravnost in disciplino je treba na vsak način obnoviti, pa naj bo to prav ali ne.

— **Zločin roparskega porjavarja Čaruga.** V Osijeku se vrši razprava proti 21let-nemu kmetkemu sinu Milčicu, ki je obtožen, da je vpetil v družbi z zloglasnim banditom Čarugo orožniškega narednika Tintorja. Radi umora je v celoti obtoženih 19 oseb. Za razpravo vlada veliko zaniman-je, ker je to predigra k velikemu procesu proti Čarugi. Razprava bo trajala več dni.

— **Črežko truplo pod ledom.** Novosad-skim drsalcem se je nudil te dni sledeči prizor: Pod ledeno skorjo je ležalo truplo novorojenčka. O tem je bila takoj obve-ščena policija, ki je uvedla preiskavo.

— **Tatvina tobaka v Novem Sadu.** Ne-znani tatovi so vdrl v skladšče novosad-skega kolodvora in odnesli 14 bal tobaka. Sum je padel na službojoče železničarje, od katerih sta bila dva takoj aretirana.

— **Na naši zapadni meji v Sovodnjem** pri Gorenji vasi ustanovili se je krožek za izključevanje tujk. Vsak prestopke kaznu-jejo člani z 40 para ter so zbrali za Ju-go-slovensko Matico znesek Din 75.40. Iskre-na hvala! Želimo si le mnogo posnemačev!

— **Smrt najstarejšega Jugoslavena.** V Djakovici je umrl te dni Josip Mača, ki je dosegel visoko starost 120 let. Pokojni Ju-suf ni nikdar pil in kadil. Držal se je samo svoje turške kave in Korana. Oženjen je bil trikrat, najmlajši sin je star 77 let. Moči ga niso zapustile do zadnjega časa.

— **Gibanje med starokatoliški na Hrvat-skem.** Pretekli teden se je vršila v Zagre-bu starokatoliška služba božja, ki so jo po-sestili številni verniki iz Karlovca in Ko-privnice. Novoizvoljeni starokatoliški ko-paloga je imel slavnostno propoved o pravem življenju Kristove cerkve, ki obstoja v ljubezni do bližnjega. V Karlovcu in Ko-privnici so sprejeli škofa na kolodvoru od-poslanci občinskega sveta in zastopniki prebivalstva. Njemu na čast je bila prireje-na tudi svečana pojedina. V starokatoliški cerkvi Karlovca se je vršila po starokatoliškem obredu prva poroka nadporočnika Jakšića. Svirala je vojaška godba in navzo-čega je bilo vse polno radovednega občin-stva.

Sokolstvo.

Sokol Ljubljana II vabi ujudno na ve-liki ples z maskarado, ki se vrši danes 9. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Kazine. Z ozirom na velike priprave, krasne deko-racije in na veliko število že prijavljenih skupin mask bo ta prireditev gotovo ena najlepših maskeradnih zabav v letošnji se-zoni. Ne zamudite prilike izredne in nepri-siljene zabave! Predprodaja vstopnic za članstvo pri br. Milku Krapežu, Jurčičev trg. Opozarja se, da so neresnične od iz-vestne strani razširjene vesti, da se ples ne bo vršil, ker je ravno nasprotno res, da se ples in maskarada na vsak način v pr-vočino zasnovanem obsegu vršita, ne glede na druge prireditve istega dne.

Sokolska maskarada v Mariboru se vrši 1. marca, t. j. na pustno soboto v vseh prostorih Narodnega doma. Vstopnina 15 dinarjev. Vabila se bodo pravčasno raz-po-slala. Ta maskarada bo ena najlepših prireditvev v letošnjem predpustu.

Dopisi.

— **Slovenska Bistrica.** Tukajšnji ko-mandat mesta g. major Radivoj Koljič je imenovan podpolkovnikom. — V prete-čen teden se je zaročil odvetniški kandida-t g. dr. Dominik Drnovšek z gđ. Pavlo Krulčevič. — Porodil se je naslednik prejšnje znane Krulčeve gostilne g. Fr. Zučko z Tepani. — Posetniku bivšega Juhar-tovega posestva na Prelogih Juliu Hme-laku je bila v gozdu iz suknje, katero je bil med delom obesil v svoji bližini na dro-vo, ukradena listnina s približno 4500 Din. gotovine in z važnimi dokumenti. — Ci-talnica priredi v soboto, dne 9. t. m. ob 20. in v nedeljo 10. t. m. popoldne ob 15. uri v hotelu »Beograd« narodno izro »Ci-gani«. — Mestna občina namerava ob priliki otvoritve elektrifčne razsvetljave, t. j. 1. marca t. l. prirediti banket in ples v hramilični dvorani s sodelovanjem vojaške godbe in pobira v ta namen po mestu toza-devne prispevke.

Senzacionalna ekspropriacija.

Nemčija je izdala pred par dnevi naredbo, ki pomeni pač najsenzacional-nejšo ekspropriacijo. Vlada je namreč na svoji seji sklenila, da ustavi vsa iz-plačevanja obresti predvojnih in med-vojnihi posojil. Obenem je vlada tako-rekoč uničila tudi vse kapitale, ki so bili investirani v ta posojila. Po tej na-redbi je zelo dvomljivo, če bodo ti ka-pitali sploh še kdaj priznani. Kot vzrok za ta sklep navaja vlada plačilno ne-sposobnost Nemčije.

Slučaj takega bankerota je v zgo-dovini osamljen. Dokler ne bodo pla-čane reparacije, je torej ustavljeno iz-plačevanje glavnice in obresti; dotlej — in najbrž tudi poslej — so izgubili ime-jitelji državnih, deželnih in občinskih posojil vse svoje investicije te vrste.

Ta ekspropriacija je pač precej hu-da. Tem hujša, ker je zelo dvomljivo, da bi si ne mogla Nemčija pomagati iz svoje finančne krize na drug, manj brutalen način.

Iz vladnega koraka izhaja, da se je Nemčija hotela rešiti najkrajšim in najbrezobzirnejšim potom svojih ob-veznosti. Kajti pred tem sklepom se sploh niso vršila niti kaka posvetova-nja o možnosti drugačne rešitve vpra-sanja. In ta bi bila brez vsakega dvo-ma mogoča, n. pr. s konvertiranjem ob-stoječih posojil ali slično.

Stanje reparacij je danes po izja-vah nemških organov tako, da ime-jitelji posojil sploh ne morejo več ra-čunati na povračilo svojih kapitalov, kaj šele obresti. Najhuje so tu pač pri-zadeti mali rentniki in sploh ljudje, ki so naložili svoje skromne prihranke v državna i. dr. posojila. Ti so izgubili z enim mahom vse svoje prihranke.

Radi te vladne odredbe bi bilo pri-čakovati, da bodo izgubila i. posojila na denarnem trgu svojo vrednost. Zanimivo pa je, da se to ni zgodilo. Dasiravno so postale vse posojilne ob-veznosti navadne papirne krpe, niso iz-gubile vse svoje vrednosti, ampak so le njihovi kurzi občutno nazadovali. Prebivalstvo ne more pojmiti, da bi bila mogoča tako brezobzirna ekspro-priacija ter se tolaži, da ta vladna naredba nikakor ne more obveljati. Kajti kakor je ta naredba na en mah uničila vsa prejšnje pridobljene pravice, tako je mogoče, da bo druga vlada razveljavila sedanjil sklep, ki je silen udarec za malega človeka.

Nemška vlada je motivirala svojo naredbo s tem, da je baje plačilno ne-sposobna. Vendar bi se dalo o resnič-nosti te naredbe resno dvomiti; zdi se, da hoče Nemčija svet za vsako ceno uveriti, da ne more plačati, da bi na ta način prevažila reparacijsko breme na Francijo. Malo verjetno pa je, da se ji bo to posrečilo; vsaj s takimi obup-nimi sredstvi najbrž ne.

PAVŠALNO PLAČEVANJE TAKSE NA GOSTILNIŠKE RAČUNE.

»Službene Novine« z dne 5. t. m. ob-javljajo naredbo generalne direktcije po-srednih davkov glede plačevanja takse na gostilniške račune na monopolskih obrazcih in pavšalno. Sednje se tiče manjših lokalo-v, razven tega vella pa tudi za večje lokale, kjer ostajajo ljudje le malo časa, kakor na primer v železniških restavracijah in pa v lokalih, kjer bi bilo izdajanje plačilnih list-kov težavno za lastnika lokala. Radi tega se bo plačevalec ta taksa v teh lokalih tako potom obrazec, kakor tudi pavšalno; sled-nje za one goste, čij račun ne znaša več, kakor 10 din. — Plačevanje pavšalne takse bodo odredili predpisi taksnega pravilnika v točki 11, 12, 13, 14, 15 in 16 člena 56. Ra-di odmore pavšalne takse po finančnih obla-steh se morajo lastniki lokalo-v pritožiti, kar pa ne sprečuje plačevanja takse.

TRŽNA POROČILA.

Živina.

Zagreb, 6. februarja. (Tedenski so-jem.) Voli 13—15. Izjemoma 16 Din, junci 13—15. Izjemoma 16, krave 12.50—14 Din za kg žive vage. Bosanska živina: Voli pre-vrste 12—13.50, druge vrste 10.50—11.50, tretje vrste 9—10.50 in četrte vrste 7.50 do 9 Din za kg žive teže. Teleta, živa 19.50 do 20, zaklana 21.50 za 1 kg. Svinje, domače debele 26—27, mesnate slabše 21.25—22.50, boljše 23.25—24.25 za kg žive teže. Seno: 75—112.50, deteljina 125—137, otava 125 do 137 dinarjev za meterski stot.

Ptuj, 7. februarja. Govednina I. vrste 24—25 Din, II. vrste 22—23 in III. vrste pa 20—21 Din pro kg. Teletina stane 22.50 do 25 Din pro kg. Svinjetina stane 32.50 do 37.50 Din pro kg. Mleko stane 3 Din liter in jaleca komad 2.25 Din.

Dunaj, 7. februarja. Debele svinje 27, mesnate 25—26 tisoč avstr. kron.

Borzna poročila.

Beograd, 8. februarja. Devize: Du-naj 0.1189—0.1190, Budimpešta 0.32—0, Bu-karešta 43—43.40, Italija 371—371.50, Lon-don 365—365.50, New York 84—84.50, Pa-riž 394—394.50, Praga 245.75—246, Švica 1472.50—1473. Valute: Romunski leji 60—61, (zaključki) madžarske krone 0.22, lire 370, češkoslovaške krone 245.50.

Zagreb, 8. februarja. Devize: Dunaj 0.11825—0.12025, Budimpešta 0.2825—0.3125, Italija izplačilo 369.50—372.50, ček 368.50 — 371.50, London izplačilo 363.50—366.50, ček 363—366, New York ček 84—85, Pariz 392.50—397.50. Valute: Dolarji 82.75—83.75, avstrijske krone 0.1190—0.1210, češkoslova-ške krone 241—244, napolcondori 310—325, romunski leji 42—40, lire 0—370.

Curih, 8. febr. New York 573.50, London 24.82, Pariz 26.62, Milan 25.17, Pra-ga 166.28, Budimpešta 0.0201, Bukarešta 2.92, Beograd 6.80, Sofija 4.25, Dunaj 0.0081, avstr. krone 0.008125.

Berlin, 8. februarja. (V milijonih.) Dunaj 60.049, Milan 184.538, Praga 121.695, Pariz 195.500, London 18.154.500, New York 4.189.500, Curih 732.165, Beograd 50.872.

Praga, 8. februarja. Dunaj 4.81, Ber-lin 7.84, Rim 152.50, avstr. krone 4.8225, Ita-lijske lire 152.50, Budimpešta 11.825, Pa-riž 162, London 150.30, New York 34.825, Curih 607.625, Beograd 41.375.

Dunaj, 8. februarja. Devize: Beograd 842—846, Berlin 15.50—16.10, Budimpešta 2.43—2.53, Bukarešta 363—365, London 306.000—307.000, Milan 3114—3126, New York 70.935—71.185, Pariz 3282—3298, Pra-ga 2059—2069, Sofija 518—522, Curih 12.365 —12.415. Valute: Dolarji 70.860—71.260, bolgarski levi 496—504, nemške marke 15.10—15.70, angleški funti 304.200—305.890, francoski franki 3285—3315, italijanske lire 3110—3130, jugoslovenski dinarji 839—845, romunski leji 356—360, švicarski franki 12.359—12.430, češkoslovaške krone 2042—2058, madžarske krone 1.35—1.55.

Izpred sodišča.

TEMNE KUPČIJE.

Užitkar Jurij Zorc, 64 let star na To-skem čelu, svoječasno znan in ugleden mož je zašel v starosti na čudna pota. Pred ne-kaj časom je vzel v družbi nekoga tova-riša kravo. Tatvina se je razkrila in mož je bil obsojen na 3 mesece ječe. Bil pa je ta-krat pogojno amnestiran, da ne izvrši po-novno tatvine. Kljub temu moža to ni iz-pametovalo. Današnja obtožnica mu očita, da je ukradel dne 1. avg. v Kranju rdečo-črno 4500 Din. vrednega konja in sicer iz gostilne pri »Kroni« v Kranju. Ukradenega konja je izsledila policija na sejmu, kjer ga je prodal karinski trgovec Josip Matjašič, ki je kupil konja od Zorca v Česnovarju goslini. Matjašič, ki je poznal Zorca, ko-i dobrega poselnika je bil uverjen, da je konj res njegova last. Poleg tega je Zorc obtožen, da je ukradel dne 12. jul. Janezu Starmanu na jami ovco vredno 550 Din. Zorc je obe tatvine taji in trdi, da je obe živali kupil. Zagovor pa ni obveljal. Zorc je bil obsojen na 18. mes. tež. ječe in mora plačati vse stroške in odškodnino.

— **Izpred sodišča za mladoltnetne.** Zgo-daj sta se začela pečati s tatniškimi posli neki 16letni Božo Sandić iz Beograda in 14letni Milan Ognjanović iz Starega Be-čaja. Mlada zlikovca sta z držbenimi moč-mi izvršila več tatvin v Beogradu, Novem Sadu in Starem Bečju in sta oškodovala več strank v skupni vrednosti nad 5.000 Din. V Novem Sadu so jih končno zatoli-li in lima preprečili nadaljno tatelnje. Pred sodiščem za mladoltnetne sta dobila zaslu-ženo kazen in sicer Sandić 7 in Ognjanović 10 mesecev težke ječe. Preiskava je noka-zala, da je bil duša vseh tatvin Ognjanović, dasi je bil mlajši.

Drobne vesti.

Dolga krila in tesni čevlji. Najznačil-nejši znak spomladanske mode bodo dolga krila in dože suknje. Velike modne trgo-vine so v tem solidarne. Človek bi na prvi pogled mislil, da gre za žensko svojeogla-vnost, toda razlogi so praktični in dolge obleke nujno potrebne; vsaj tako mislijo Parizani. V zadnjem času je postajalo nam-reč vedno bolj jasno, da je ženska noga spazena. To se je najbolj opazilo na mečeh. Zdravniki so ugotovili, da loži vzrok v ozkih čevljih in visokih petah ženska je morala čisto bašarsiti in tako so neka-tere mislice popolnoma zamrle. In še tako len obraz ne vleče, ako le oblika noge rda. S to modo bodo seveda prizadete nekatere lepoticke, toda večina bo gotovo zadovolj-na. Sicer pa bo v nekaj letih boljše, kajti z dolgotrajno obleko, bodo prišli v modo tudi ohlapnejši čevlji. Končno pa dejstva hitro vcvetijo in narjo usahnejo. Vabljuje pa so vendar samo mlajše.

Nekaj o ženskem nosu. Italijanski list »Il Gazzettino« je pričel obravnavati »pro-blem ženskega nosu«. Dekleta s ploščatim nosom, bodo varčne gospodinje, samo pre-več ljubosumne. Dekleta s sploščatim nosom so vihrave, sebične in se zanimajo bolj za šport. Eleganti nos pomeni, da je dama iskrena, razburljiva, toda zvesta. Žene z debelim nosom so ležerne, nestanovitne in ljubenzljive. Zanimajo se za mešano družbo, glasbo in postanejo večasi umetnice.

Lastnik.

Konzorij »Narodnega Dnevnika«, Glavni in odgovorni urednik: Zveznikar Aleksander. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Kino Matica

31. januarja do 10. februarja

Žena z milijoni

od 7. do 10. febr. III. del: „Carigrad-Pariz“.

To in ono.

STAROST MARIBORSKIH JAVNIH ZGRADB.

Zgodovina Maribora je zavita v ne-prodino megle. O prvem nastanku mesta ni nobenih pravih podatkov, znano je le to, da se je na sedanji Piriški nahajal že v zgodnjem srednjem veku grad. Pod tem gradom se je ob bregu Drave razvila poznejša naselbina, iz katere je nastalo naše današnje mesto. Ta naselbina se v starih listinah omenja prvič početkom 12. stoletja. En najstarejših javnih zgradb v Mariboru bo gotovo grad, vendar pa ni sigurno znano, kdaj je bil zgrajen. Docela sigurno so samo podatki o Loretanski kapelici, ki stoji poleg gradu. To kapelico je zgradil 1655. grof Jurij Khisl. Grad je bil do l. 1882, ko je kresel v last barona Twickla, krasna stavba, polna zgodovinskih znamenitosti. Novi lastnik pa za stvari ni imel smisla, ker mu niso nicesar donosale, zato je grad raje preuredil v stanovanjsko hišo ter oddal stanovanja in trgovske lokale v najem meščanom. Po osvoboditvi je grad prešel v last Slovencev, trgovca Berdajsa.

Poleg gradu sta najstarejši javni zgradbi stolnica in cerkev v Magdalenskem predmestju. Sedanja stolnica je bila zgrajena leta 1150, pod Otokarjem Traungauerjem in sicer v romanskem stilu. V gotički stil je bila preoblikovana južna stranska ladja l. 1445, l. 1492, pa srednja ladja. Gotički kor je bil postavljen l. 1521. Magdalenska cerkev je

bila zgrajena prvič l. 1288., je pa v prvi polovici 15. stoletja popolnoma pogorela. Na novo jo je pozidal laški dekanat kot svojo podružnico l. 1788. Stara stavba je tudi rogovž; zgrajen je bil l. 1565. Ura, ki se nahaja na stoju, je bila nabavljena l. 1900 in je stala 500 goldinarjev. Marijin steber na Glavnem trgu, katerega obkroža osem svetniških kipov, so postavili meščani v zahvalo za pomehanje kuge l. 1681. Kapelica na Piriški je bila zgrajena l. 1784.

Po tem datumu se dolgo ni gradila v Mariboru nobena javna stavba. Nova in najzanimivejša gradbena dela je za Maribor napočila po prvih letih revolucije. Takrat je začel Maribor rasti in zaobnavati večji pomen. Prva stavba iz nove dobe je gledališče, ki je bilo zgrajeno l. 1851. Prva predstava se je vršila dne 20. januarja naslednjega leta. Gostoval so graški igralci z opero »Martia«. Prenovljeno in izboljšano je bilo gledališče l. 1902. Dve leti pozneje, l. 1853., je bila zgrajena kadetnica (sedanja vojašnica kralja Petra I.). Javno bolnico je zgradila l. 1855. mestna občina. Leta 1857. je prešla v upravo dežele in bila l. 1869. prvič in l. 1902. drugič povečana. Po osvoboditvi je prešla v državno upravo. Delavnica južne železnice, največje industrijsko podjetje v Mariboru, je bilo postavljeno l. 1863. Samostan šolskih sester, v katerem se nahaja dekliška šola in privatno žensko učiteljsko (učiteljske samo je novejša zgradba), je bil zgrajen l. 1869. Iz istega leta datira tudi evangelijska cerkev. Realčno

poslopje je bilo dogotovljeno l. 1873. po načrtu arhitekta Viljema Bücherja. Palača občinske hranilnice, v kateri se nahaja tudi dekliška ljudska in meščanska šola, je bila postavljena l. 1886. Velika stavba moške kaznišnice na Pobreški cesti datira iz leta 1889. In je bila zgrajena po načrtu dvornega svetnika Franca Maurusa. Mestna ubožnica v Slovenski ulici je bila zgrajena l. 1891, gimnazija l. 1892., žensko učiteljsko l. 1894. in pošta istotako l. 1894.

To so javne stavbe ki so bile zgrajene do l. 1900. Po tem letu je bilo zgrajenih v Mariboru še osem, oziroma devet javnih stavb. Prva je Frančiškanska cerkev s samostanom; zgrajena je bila l. 1900 v romanskem stilu po načrtu stavbenega svetnika Riharda Jordana in posvečena 11. avg. istega leta. Leto pozneje je bil zgrajen mestni vodovod na Tržaški cesti, l. 1902 pa mestna klavnica in okrožno sodišče. Klavnica je bila izročena svojem namenu dne 1. marca 1902. Istega leta je bil ustanovljen tudi muzej, muzejsko poslopje pa je bilo dovršeno komaj med vojno, skupno s krasnim modernim šolskim poslopjem v Cankarjevi ulici. Dijaški dom je bil dovršen l. 1904, krasno poslopje vinarke šole l. 1905, poslopje moškega učiteljskega šole l. 1906, poslopje današnje gospodinske šole »Vesna« pa leta 1907, dasi je zavod sam mnogo starejši in je bil ustanovljen že l. 1884. Novejšega datuma so veliki novi državni most, glavništvo in omenjena šola v Cankarjevi ulici. Po osvoboditvi se ni zgradilo nobeno javno poslopje.

PEŠČENE BANKE.

Pojavile so se v letih 1871 in 1872 v Monakovem. Imenovane so bile tako, ker so sprejemale denarne vloge proti visokim obrestim na ta način, da se je del poznejših vlog uporabil za obrestovanje prejšnjih. Vabljuje obresti so marsikoga preslepale, da je dvignil svoje prihranke iz solidnih denarnih zavodov in jih izročil takim bančnim spekulantom. Najbolj znana je bila banka, ki jo je ustanovila v ulici Dachauer (odtod Dachauer Bank) bivša gledališka igralca Adele Spitzeder. Nad 30.000 upnikov je oškodovana za 8 in pol milijonov goldinarjev in je bila radi tega obsojena na triletno ječo. Seveda so morali propast tudi vsi njeni tekmeči.

Kakor izgleda, goje Madžari do Bavarcev posebne simpatije. Posnemajo jih ne samo v političnih pučih, marveč tudi na gospodarskem polju. Zadnje čase so budimpeštanski listi tožili, da propadajo male trgovine in se prodajajo kavarne, prostori pa uporabljajo za »banke« in borzne komisije poslovalnice. Ze tedaj so naglašali, da se ta nesolidna podjetja ne bodo mogla vzdržati in njihovo prorokovanje se je v kratkem uresničilo. V sled padca tečaj krole na borzah je tekom zadnjih treh tednov skrahiralo vse polno teh zavodov in tisoči lahkovnih vlagateljev so zgubili vse svoje prihranke do zadnjega vinarja.

Posebno dva slučaja sta zelo zanimiva in kažeta na tipičen način sleparsko postopanje bančnih ustanoviteljev. Omenimo najprej »Učiteljsko banko in Trgovsko d. d. e. Ustanovljena je bila s osnovno glavnico 60 milijonov kron. Samo ustanovni stroški

so požrli 150 milijonov in radi tega so skušali ustanovitelji zvišati glavnico na 200 milijonov kron. Razposlali so po vsej deželi svoje agente, posebno h krščanskim učiteljem in denarnim zavodom. Svoj denar jim je zaupal celo nek ženski red. Toda za subskripcijo ni bilo več dovolj časa. Ravnatelj so medtem že vse zaigrali in sledil je porok. Ustanovitelji so živeli sijajno in si nakopili precej privatnega premoženja. Nekateri izmed njih so že pod ključem, drugi pa še skrivajo svoje zaklade. Med temi se nahaja tudi bivši prosvetni minister Stefan Haller, ki je s svojim numerus clausus znal ne prpomogel, da so učitelji nalagali svoje prihranke v njegov zavod.

Slučaj banke Roth in Kormes pa je možna še bolj rafinirana sleparija. Ta dva bankirja, dva mlada človeka 25 in 31 let, bi lahko nazvali pravcata bančna roparja. Brezvestno sta izvajala ogromne vsote in ustanovila v Berlinu in na Dunaju svoje filijale, ali bolje rečeno pastil. Na Dunaju sta najela nekaj hotelistih sob, kjer sta izvrševala svoje bančne posle. Spekulirala sta na borzi in živela sijajno, obdana od mogočnega denarja. Stare dobre trdke so jim zaupale ogromne zneske in žalujejo danes za zgubo 13 milijard. Kot Kot kritje služi 70 oblek, 12 zimskih sukenj, 1400 svilenih srajc in 200 parov svilenih nogavic...

Kot novost naj še omenimo, da je bil te dni aretirani borzni komisijonar Javorsky, 25 letni mladenič, ki se mu je posrečilo neverjetno nad 60 milijonov. Pri njem niso našli niti vinarja, ker je vse investiral v igro, šampanjec in ljubezen. To so slučaj samo enega tedna.

Henry Murger

34

La Bohème.

Prizori iz življenja ciganov.

(Nadaljevanje.)

»Imam vzrok,« je odvrnil Colline; »v tem lokalu je blaginjska, ki se mnogo bavi z eksotnimi vedami, in ne mogel bi preprečiti, da se ne zapletem z njo v dolgo debato; temu se hočem izogniti s tem, da ne grem nikdar po tej ulici ne opoldne ne ob drugih urah podnevi. O, stvar je prav enostavna,« je naivno rekel Colline, »z Marcelom sva stanovala v temu delu mesta.«

»Kljub temu bi vam rad ponudil čašo punča in trenutek z vami počeljal. Poznate mogoče v okolici kraj, kamor bi mogli iti, ne da bi vas zadrževale — matematične težave?« je pristavil Barbemuche, ki je mislil, da je rekel nekaj strašno duhovitega.

Colline je za trenutek pomislil.

»Tu je lokalček, kjer je moj položaj čistejši,« je odgovoril.

In pokazal je na vinotoč.

Barbemuche se je nakremžil in videti je bilo, kot da se obnavlja.

»Je dostojen lokal?« je vprašal.

Ko je Colline videl njegovo ledeno in rezervirano vedenje, njegovo redkobednost, njegov diskreten smeh, posebno pa njegovo verižico z obeski in uro, je mislil, da je Barbemuche urednik pri kakem poslaništvu in da se boji za ugled, če bi vstopil v beznico.

»Ni nevarnosti, da bi naju videli,« je rekel; »ob tej uri spi ves diplomatični kor.«

Barbemuche se je odločil in vstopil; toda v svoji duši je želel, da bi imel ponarejen nos. Da bi bil bolj varen, je zahteval posebno sobo in je skrbno s prtičem zakril šipe steklenih vrat. Ko se

je tako vnaprej zavaroval, je bil videti manj nemiren in si je dal prinesiti bovlo punča. Ker ga je gorka pijača nekoliko razdražila, je postal Barbemuche bolj zgovoren; in ko je bil povedal nekaj podrobnosti o sebi, si je upal izgovoriti upanje, ki ga je gojil, da stopi oficijelno v društvo ciganov; prosil je Colline-a, naj ga podpira, da izpelje svoj častihlepen načrt.

Colline je odgovoril, da je za svojo osebo popolnoma na razpolago Barbemuche-a, da mu pa določeno ne more nič zagotoviti.

»Obljubim vam svoj glas,« je rekel, »a si ne morem lastiti pravice, razpolagati z glasovi svojih tovarišev.«

»Toda,« je dejal Barbemuche, »iz katerega razloga bi me ne sprejeli v svojo sredo?«

Colline je položil na mizo kozarec, ki ga je hotel nesti k ustom, in z resnim glasom izpregovoril približno tako-le drznemu Carolusu:

»Lepe umetnosti gojite?« je vprašal Colline.

»Skromno delujem na teh plemenitih poljih inteligence,« je odgovoril Carolus, ki je mislil, da mora pokazati barvo svojega sloga.

Colline, ki so mu ugajale te besede, se je priklonil.

»Poznate glasbo?« je dejal.

»Igral sem kontra-bas.«

»To je filozofično glasbilo, ima resne glasove.«

»Če torej poznate glasbo, boste razumeli, da ne moremo pripustiti v kvartet petega igralca, ne da bi se pregrešili proti zakonu harmonije, sicer kvartet neha biti kvartet.«

»Postane kvintet,« je odgovoril Carolus.

»Kaj pravite?« je dejal Colline.

»Kvintet.«

»Popolnoma prav, prav tako, kot če pridenete k Trojci, temu božjemu trikotu, še eno osebo, ne bo več Trojica, bo kvadrat in vera bo skvarjena v svojem temelju.«

»Dovolite,« je rekel Carolus, ki se mu je začela pamet opotekati med temi trnjevinami grmi Colline-ovih razlogov, »ne vidim dobro...«

»Glejte in poslušajte me...« je nadaljeval Colline, »se razumete na avtonomijo?«

»Malo; sem bachelor.«

»O tem je neka pesem,« je dejal Colline. »Bachelor de Sirette.« Ne spominjam se več melodije... Potem morate vedeti, da so štiri glavne točke. Dobra, če bi nastala peta glavna točka, bi bila vsa harmonija narave preobrnjena, nastal bi kataklizem. Razumete?«

»Kakam na sklep.«

»Res, sklep je konec govora, prav tako, kot je smrt konec življenja in kot je ženev konec ljubezni. Dragi gospod, jaz in moji prijatelji smo navajeni skupaj živeti in bojimo se, da bi bila uničena harmonija, ki vlada med našimi običaji, naziranj, okusi in značaji, če vpeljemo še koga drugega v družbo.« Nekega dne moramo biti štiri glavne točke v sodobni umetnosti; povem vam to brez rokavic; ker smo na to misel navajeni, bi nam bilo neprijetno, če bi videli peto glavno točko...«

»Kljub temu jih je lahko pet, kjer so štirje,« si je upal reči Carolus.

»Da, a potem niso več štirje.«

»Ta pretvara je brez važnosti.«

»Nič ni brez važnosti na tem svetu, vse je v vsem, iz majhnih potokov nastanejo velike reke, iz majhnih zlogov aleksandrinici in gore so sestavljene iz peščenih zrni; to je napisano v Modrosti narodov; en izvod je na obrežju.«

»Torej mislite, da bodo delali gospodje težave, če jih bom prosil za čast, da me sprejmejo v svojo intimno družbo.«

»Bojim se,« je dejal Colline.

»Kaj ste rekli?« — — — je začudeno vprašal Carolus.

(Dalje prihodnjik.)

Z ozirom na oblastveno dovoljeno razprodajo

našega oddelka za pletenine, trikotažo in perilo si dovoljujemo cenj. odjemalce opozoriti, da se nahajajo v zalogi še večje množice različnega blaga, kakor:

Za dame: perilo, bluze, predpasniki, nogavice, in rokavice.

Za gospode: triko perilo, sviterji, srajce, nogavice, rokavice, gamaše in dokolenice.

Za otroke in dojenčke: perilo, osobito znamke »Tetra«, patente nogavice, sviterji, čepice itd. Brisače, različna galanterija in kosmetika. Vse to blago razprodajamo pod tržnimi cenami, samo dotlej, dokler traja zaloga.

A. & E. Skaberne
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Išče se za takoj ali pozneje stanovanje

z dvema ali tremi sobami v Ljubljani.

Ponudbe pod »Stanovanje« na upravo lista.

Manufakturst
kot vodja detalj oddelka samo s prima referencami se takoj sprejme. Ponudbe z natančno navedbo dose-danjega službovanja, zahtevane plače in možnosti nastopa na R. Stermecki, Celje.

Zvezna tiskarna in knjigarna

Wolfova ul. 1 v Ljubljani Marijin trg 8

Izdeluje vsakovrstne tiskovine, knjige, brošure, poslovne knjige, bloke, note, tabele, vstopnice, razglednice, naročilne knjižice, lično, hitro in po konkurenčnih cenah.

Moderna knjigoveznica.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para z davčno vred.

Gmotno slabejšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglaših!

Važno

za ženske in neveste! Izdeluje se vsakovrstna salonska garderoba za dame in gospode najmoderneje vsakovrstne toalete po meri. Cene znatno znižane. — Strankam, ki preneso blago same, leta potrežba. — Brata Brunske, Ljubljana, Zidovska ul. 5.

Veleposesivo

76 oravov vinog. grada, travnikov, sadonosnika, nji v gozda, krasna poslopja in 90 glav živine pri Mariboru 6 milijonov K.

Vila

krasna, takoj prosto stanovanje.

Posesiva

od 5 do 800 oravov.

Trgovska hiša

z robo 700.000 K.

Gostilna

pekarija, žaga, mlin prodaja Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 3.

Kupim

za večjo tvrdo bukovega, smre kovega in borovega lesa, lupljenega 0-10 do 0-25 srednjega premora, ali odroznega dolžine 1-20 do 3 m za rudnik. Ponudbe na pošti predal 65. glavna pošta, Maribor.

Mlad

in zdravega telesa. Želim v zakonski si nebesi; Uradnik to je moj polje. Rad reši bi se samskih vic. Zenska naj bo dobrega srca. Ki tudi malo kuhar! Sna. Če bo imela pa denar. Ne bo zadava nobenemu v kvi.

Ponudbe pod »Lep in mlad«.

Upravi blagoviti se poslati.

Gospodična

večja vseh pisarniških poslov. stenografije, strojepljiva, deloma tudi knjigovodstva išče primerne mesta na deželi. Ponudbe na u. ravo lista pod šifro »Mir«.

Damsko kolo

dobro ohranjeno se po ugradni cenit proda. Naslov v upravi lista.

Sivilja

išče mesta, najraje v Ljubljani ali okolici. Ponudbe pod »Sivilja« na upravo lista.

Katera

dobrosrčna, mlada, inteligentna dama lepe zunanosti bi bila pripravljena podpirati revnega studenta medicine v zadnjih semestrih. Revanzira se po dogovoru. Zenitev ni izključena. Pisma pod »Evsakulapius« na upravo lista.

Naprodaj

hiša s 5 sobami in pritliklami, 2 vrta in 1 oraj zemljišča, gospodarsko poslopje in umetni mlin z močno vodo za vsako obrt pripravna z lastno električno napeljavjo. Poizve se pri Franju Smole. Zg. Poljskava št. 15. pri Pragerskem.

Eno sobo

ali dve, prazno ali meublovano, solčno, v mestu ali okolici, iščem za takoj za 1 do 3 mesece. Ponudbe pod »Zelo značajna na upravo lista.«

Poslji

svoj naslov in Din 15.— in dobiš poštnino prosto Veliki ročni spisovnik, primeren za obrtnika, trgovca, uradnika, delavca, rokodelca, vojaka in vsako gospodično. Viliem P. o. g. a. j. knjigovodstva in kartonaža, Kranj.

Bivši drž. namestitev

z večletno prakso pisarniškega rudarskega obrata, star 38 let išče primerne službe pri kakem premoženiku ali tovarni, eventualno službo občinskega tajnika.

Brivcu Novaku, Maribor.

čestitam in se veselim k uspehu. Dobro se drži, uspeh in priznanje bo sigurno. Koštomaj iz Celja.

2 učenca

za kolarsko obrt se sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Frano Debeljak, kolarski mojster, Primskovo, p. Kranj.

Kupim

1 Dieselmotor ali bencinmotor HP 6-8 v dobrem stanju. Ponudbe s cenno na naslov, ki se izve pri upravi lista.

Dražestni gospodični.

ki je prvič menjala s menoj pogleda na Cevjarskem mostu, drugi pa pred pošto, je sigurno znan moj natančni naslov. Ako bo tudi naprej kazala zanimanje, naj izvoli sprejeti moj pozrav.

Podnajemnik

v veliko skladišče s pisarno v centru Ljubljane se sprejme. Naslov v upravi lista.

Mladenič

ki je prišel od vojakov, ter brez lastne krivde izgubil vsa civilno obleko, poleg tega pa tudi nekoliko bolan, zaradi česar se nahaja v bolnici, prosi cenj. čitatelje oz. čitateljice dobrega srca, da mu blagovolijo podariti kako staro obnošeno obleko oziroma čevlje. Dobrotalk oz. dobrotnica bode z otroško hvaležnostno poplačana. Zlatko Planinc, Videm ob Savi, pošto ležeče.

Želim

znanja z gospodično oziroma mlado vdovo, ki bi mi bila voljna takoj posoditi 5.000 do 10.000 Din. — Denar bi bil dogovorjenem času povrnjen, a dobrotnica s hvaležnostjo poplačana. S poznejšimi osebnimi poznanstvom oziroma obojstransko simpatijo mogoča tudi zenitev. — Telesna lepota in premoženje postranska stvar! Glavno je, da je mirna, blaga in mehke narave, srčnodobna in da ima vse dobro pogoje za srečno skupno življenje — kajti po mojem mnenju je žolovek le zato na svetu, da je srečen — ter da je voljna v slučaju eventualne ženitve živeti v južnih krajih (v Sarajevu ozir. Mostaru). — Cenjeno ponudbe prosi na naslov: Zlatko Planinc, Videm ob Savi, pošto restant, Slovenija.